

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การนำเงินรายได้เพื่อบำรุงอุทยานแห่งชาติไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่
ซึ่งถูกดำเนินคดีอาญาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการในพื้นที่
เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๓.๔/๑๓๔๘๐ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ขอให้สำนักงานอัยการจังหวัดลำปางแก้ต่างคดีในคดีหมายเลขดำที่ ๓๓๖/๒๕๕๕ ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถูกฟ้องคดี สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ คณะเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาติแม่ยมร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารกองพันทหารม้าที่ ๑๒ (ค่ายพระยาไชยบูรณ์) ได้ออกตรวจปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยาวฝั่งซ้ายซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ยม และได้มีการปะทะกันระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้มีราษฎรเสียชีวิต ๒ คน และบาดเจ็บสาหัส ๕ คน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถูกฟ้องเรียกค่าเสียหาย เป็นเงิน จำนวน ๑,๘๘๓,๑๕๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว โดยต่อมา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผลการสอบสวนปรากฏว่า การเสียชีวิตและการบาดเจ็บของราษฎรนั้น ไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแม่ยม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ซึ่งคดีนี้ศาลจังหวัดลำปางได้จำหน่ายคดีชั่วคราวเพื่อรอผลในคดีอาญา

ส่วนกรณีคดีอาญา พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแม่ยม รวม ๑๑ คน ต่อศาลจังหวัดลำปาง ตามคดีหมายเลขดำที่ อ.๑๒๕๔/๒๕๕๔ ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าและพยายามฆ่าผู้อื่น และเนื่องจากคดีนี้ พนักงานอัยการจังหวัดลำปาง เป็นโจทก์ฟ้องคดี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงไม่สามารถขอให้พนักงานอัยการแก้ต่างคดีให้กับเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ ตามข้อ ๒๑๕ แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดว่า คดีอาญาใดที่พนักงานอัยการ มีคำสั่งฟ้องหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือราษฎรในคดีนั้นแล้ว ห้ามมิให้พนักงานอัยการ ไม่ว่าจะเป็นคนเดียวกับผู้สั่งฟ้องหรือไม่ก็ตาม รับแก้ต่างคดีอาญาให้กับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือราษฎรนั้น อีกทั้งกรณีนี้ก็ไม่สามารถออกหนังสือรับรองเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งถูกฟ้องคดีอาญาได้ เนื่องจากข้อ ๔ ประกอบกับข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๘ กำหนดให้ผู้มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการจะต้องเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องคดีอาญา เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้แก่ส่วนราชการเจ้าสังกัด และหัวหน้าส่วนราชการเจ้าสังกัดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า การกระทำที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องคดีนั้นเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่โดยชอบด้วย

กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการและทางราชการมิได้เป็นผู้กล่าวหาหรือฟ้องคดีนั้นเอง โดยได้รับความช่วยเหลือทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล แต่สำหรับการได้รับความช่วยเหลือในชั้นศาลให้ได้รับความช่วยเหลือเฉพาะคดีที่มีพนักงานอัยการเป็นโจทก์เท่านั้น

ต่อมาสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ (แพร่) ขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แจ้งหน่วยงานในสังกัดเพื่อขอความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกฟ้องคดีสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อคดีนี้พนักงานอัยการไม่อาจให้ความช่วยเหลือได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายจ้างทนายความแก้ต่างคดี จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการซึ่งมีรายได้น้อย การที่ศาลประทับฟ้องในคดีอาญาทำให้เจ้าหน้าที่นั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะรับการพิจารณาเลื่อนค่าตอบแทนประจำปี ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก โดยเรื่องนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ประชุมหารือแนวทางช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวว่าจะสามารถนำเงินรายได้ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาเป็นค่าใช้จ่ายในกรณีที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ โดยที่ประชุมมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ถูกดำเนินคดีอาญาสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่เงาฝั่งซ้ายซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติแม่มอญ ถือเป็นการดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ จึงสามารถนำเงินรายได้ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้จ่ายเป็นค่าทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้ได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ถูกดำเนินคดีอาญาสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่เงาฝั่งซ้ายซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติแม่มอญ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติไม่ใช่เป็นการป้องกันรักษาอุทยานแห่งชาติ จึงไม่อยู่ในความหมายของการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ กรณีจึงไม่สามารถนำเงินรายได้อุทยานแห่งชาติตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้จ่ายเป็นค่าทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้ได้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันไม่อาจพิจารณาให้เป็นที่ยุติได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อยุติและเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งถูกฟ้องคดีอาญาสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. กรณีเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะสามารถนำเงินรายได้ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

๒. หากสามารถนำเงินรายได้ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติมาเป็นค่าใช้จ่ายตาม ๑. ได้ หากต่อมาศาลพิพากษาว่า เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด เงินบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติที่ได้จ่ายไปแล้วจะดำเนินการอย่างไร

๓. กรณีที่เจ้าหน้าที่ได้เสียค่าจ้างทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดี หากต่อมาศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสามารถนำเงินรายได้ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติมาชดเชยให้แก่เจ้าหน้าที่ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นการสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ทหารเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยาวฝั่งซ้าย ซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ม่ม นั้น ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ตรวจยึดและจัดทำบัญชีของกลางที่ทำการยึดได้ที่เกิดเหตุได้มีราษฎรกลุ่มหนึ่งซึ่งรวมตัวกันเพื่อกดดันให้เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเจ้าหน้าที่ทหารคืนของกลางที่ยึดไว้จึงเกิดการปะทะกัน โดยเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเจ้าหน้าที่ทหารได้ใช้อาวุธปืนในการป้องกันตัวจนเป็นเหตุให้ราษฎรเสียชีวิต ๒ คน และบาดเจ็บสาหัส ๕ คน ราษฎรผู้เสียหายจึงได้แจ้งความดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเจ้าหน้าที่ทหารในข้อหาพร้อมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่น โดยเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่นั้นเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุเนื่องจากราษฎรมีเพียงมีดและไม้ที่ใช้ในการป้องกันตัวเท่านั้น พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนแล้วมีความเห็นพ้องกับพนักงานสอบสวน จึงเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเจ้าหน้าที่ทหารต่อศาลจังหวัดลำปางตามข้อหาดังกล่าว ศาลจังหวัดลำปางพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่มีความผิดตามฟ้องเนื่องจากการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ จึงพิพากษาให้จำคุก ๔ ปี โดยไม่รอลงอาญา และคดีนี้เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ก็จะได้ใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นดังกล่าวต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สามารถนำเงินรายได้ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาเป็นค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๒๓^๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ บัญญัติให้เงินค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทน ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เก็บได้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากร และเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ

^๑มาตรา ๒๓ ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงิน เนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความสะดวกต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ หรือให้บุคคลใดเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับการได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการหรือพักอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอัตราและวงระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าวได้ ทั้งนี้ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

เงินที่เก็บได้ตามวรรคก่อน เงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงอุทยานแห่งชาติ เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบตามมาตรา ๒๘ และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี ซึ่งปัจจุบันการเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเมื่อพิจารณาข้อ ๑๔^๒ ที่กำหนดให้เงินรายได้ให้นำไปจ่ายได้เฉพาะเพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามกรณีที่กำหนดไว้ แต่หากจะนำไปใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาตินอกเหนือไปจากกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ ย่อมเป็นอำนาจของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายที่จะเป็นผู้อนุมัติได้ตามข้อ ๑๕^๓ ประกอบกับบทนิยามคำว่า “บำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ” ตามข้อ ๔^๔ ที่หมายความว่า การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลรักษาและพัฒนาอุทยานแห่งชาติ หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก ในการทัศนจรหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน แล้ว จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินรายได้ตามมาตรา ๒๓^๕ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ต้องเป็นการใช้จ่ายสำหรับกรณีที่ปรากฏในข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ แห่งระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติฯ และการใช้จ่ายเงินนั้น

^๒ข้อ ๑๔ เงินรายได้ให้นำไปใช้จ่ายได้เฉพาะเพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ซ่อมแซม ปรับปรุง หรือจัดหาพัสดุเพื่อดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
- (๒) ศึกษาค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ
- (๓) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- (๔) ค่าสาธารณูปโภค เฉพาะอุทยานแห่งชาติ
- (๕) การพัฒนาเจ้าหน้าที่ เช่น การศึกษาต่อ การฝึกอบรม ทักษะศึกษาและดูงานเกี่ยวกับงานอุทยานแห่งชาติ หรือการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติแก่เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไป
- (๖) การสมทบเงินงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ
- (๗) การอนุรักษ์ พันธุ์ ทรัพยากรธรรมชาติ
- (๘) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่จากการปฏิบัติหน้าที่
- (๙) ค่าธรรมเนียมธนาคารในการรับ ส่ง และการโอนเงินที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางการเงินของเงินรายได้

(๑๐) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ

^๓ข้อ ๑๕ การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติหรือบริการนักท่องเที่ยวที่มีกำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้เป็นอำนาจของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นผู้อนุมัติ

^๔ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“บำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลรักษาและพัฒนาอุทยานแห่งชาติ หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก ในการทัศนจรหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน

ฯลฯ

ฯลฯ

๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือพัฒนาในเขตพื้นที่ที่ได้มีการประกาศกำหนดเป็น เขตอุทยานแห่งชาติตามมาตรา ๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ แล้วเท่านั้น

สำหรับการที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประสงค์จะนำเงินรายได้ ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ มาเป็นค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือ แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาจากการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยาวฝั่งซ้ายซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติ ตามที่ขอหารือ นั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า พื้นที่บริเวณดังกล่าวยังมิได้มีการตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ และแม้มาตรา ๖ วรรคสอง^๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๖ จะกำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยเลื่อยโซยนต์ และกฎหมายว่าด้วยสวนป่า ในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารและเขตพื้นที่ป่าที่เตรียมการจัดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติก็ตาม แต่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดภาระหน้าที่ให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเท่านั้น โดยมีได้ผลทำให้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยาวฝั่งซ้าย เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ แต่อย่างไรก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่นี้ จึงมิใช่การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ประกอบกับการนำเงินรายได้ ไปใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติในกรณีสนับสนุนการปฏิบัติงาน และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ จากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ (๘)^๘ แห่งระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ย่อมจะต้องเป็นการใช้จ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นเป็นการกระทำโดยชอบ ด้วยกฎหมาย เมื่อกรณีปรากฏข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงของผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่า คดีอาญาที่เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถูกพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีนั้น ทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเห็นว่ากระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ จึงเห็นควรสั่งฟ้องเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่น

^๖มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครอง โดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

^๗มาตรา ๖

ฯลฯ

ฯลฯ

ในเขตพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร และเขตพื้นที่ป่าที่เตรียมการจัดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้กรมป่าไม้มอบอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมาย ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยเลื่อยโซยนต์ และกฎหมายว่าด้วยสวนป่า ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการได้ด้วย

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

โดยเจตนาและข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่น และศาลจังหวัดลำปางได้มีคำพิพากษาว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่มีความผิดตามฟ้อง เนื่องจากการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ในชั้นนี้ กรณีจึงยังไม่อาจถือได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้นเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะนำเงินรายได้ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาจากการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ในกรณีตามข้อหาข้อนี้ จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินรายได้ ตามมาตรา ๒๓^๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ และข้อ ๑๔ (๘)^{๑๐} แห่งระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเก็บ การรักษา การใช้จ่ายเงินรายได้เพื่อบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติฯ แต่อย่างใด อย่างไรก็ดี แม้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะถูกพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา จึงมีผลทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับความช่วยเหลือ ตามข้อ ๕^{๑๑} แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ ที่ต้องหาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์กลางสำหรับการให้ความช่วยเหลือข้าราชการ หรือลูกจ้างของทางราชการ แต่หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้ว เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ก็อาจพิจารณาดำเนินการ ตามข้อ ๑๐^{๑๒} แห่งระเบียบเดียวกันนี้ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะ ส่วนราชการเจ้าสังกัด สามารถขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติการ นอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้

ประเด็นที่สองและประเด็นที่สาม เมื่อได้พิจารณาแล้วว่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ไม่สามารถนำเงินรายได้ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาเป็นค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญา จากการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยาวฝั่งซ้าย ซึ่งเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติได้ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อหาข้อ ทั้งสองประเด็นนี้อีก

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๖๑

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๑}ข้อ ๕ ผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามข้อ ๔ ให้ได้รับความช่วยเหลือทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล แต่สำหรับการได้รับความช่วยเหลือในชั้นศาลให้ได้รับความช่วยเหลือเฉพาะคดี ที่มีใช้พนักงานอัยการเป็นโจทก์เท่านั้น

^{๑๒}ข้อ ๑๐ การปฏิบัติอื่นใดนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ส่วนราชการเจ้าสังกัด ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง